

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

● ● Feiten en cijfers

● Hoeveel personen in België hebben te kampen met schuldoverlast?

Laatste aanpassing: 28/02/2020

Eind 2019 waren 336.691 personen in ons land met afbetalingsproblemen geregistreerd bij de Centrale voor kredieten aan particulieren van de Nationale Bank. Deze Centrale registreert alle kredieten die door natuurlijke personen worden afgesloten en de eventuele wanbetalingen met betrekking tot deze kredieten. Dit cijfer heeft enkel betrekking op achterstallen bij consumentenkredieten en hypothecaire leningen. Schulden die verband houden met huur, gezondheidszorgen, telecommunicatie, energie en water... zijn hierin niet opgenomen. In 2018 had de afbetaling van consumptieschulden tot gevolg dat het inkomen van 6 % van de bevolking (verder) onder de armoederisicogrens daalde. 5 % van de bevolking leefde in een huishouden met 2 of meer betalingsachterstallen voor basisbehoeften (bijvoorbeeld elektriciteit, water, gas, huur, gezondheid); bij personen met een armoederisico bedroeg dit percentage 15 %.

Toelichting

We lichten ons antwoord toe aan de hand van de volgende punten:

1. Het belang van de schuldenlast
2. Het aantal personen met betalingsachterstanden voor krediet
3. Het soort schulden

1. Het belang van de schuldenlast

De problematiek van schulden kwam uitvoerig aan bod tijdens het Indicatorenproject georganiseerd door het Steunpunt tot bestrijding van armoede.

De aanwezigheid van schulden is een veel voorkomend kenmerk van armoede. Het percentage personen dat leeft in een huishouden met twee of meer achterstallen op de betaling van verschuldigde bedragen voor een basisdienst (elektriciteit, water, gas, huur,

hypotheek en/of gezondheidszorgen) bedraagt in 2018 5,1 %. Bij personen met een armoederisico loopt dit op tot 15,1 %.

Voor 5,5 % van de bevolking heeft de afbetaling van consumptieschulden tot gevolg dat het inkomen (verder) onder de armoederisicogrens daalt.

Tabel 3a: Het percentage personen in een huishouden met minstens 2 achterstallen voor 1 of meer basisitems (facturen van elektriciteit, water, gas, huur, hypotheek, gezondheidszorgen) en het percentage personen van wie het gezinsinkomen (verder) onder de armoederisicolijn komt na afbetaling van consumptieschulden, België, 2018

% personen in een huishouden met minstens 2 achterstallen voor 1 of meer basisitems (facturen van elektriciteit, water, gas, huur, hypotheek, gezondheidszorgen)	
- bij de totale bevolking	5,1
- groep inkomen < AROP (*)	15,1
% personen onder de armoederisicolijn na afbetaling van consumptieschulden	5,5

bron: EU-SILC zoals opgenomen in de [Interfederale armoedebaarometer](#), geconsulteerd op 28/02/2020

(*) AROP staat voor At-risk-of-poverty. Volgens de AROP-definitie heeft iemand een verhoogd risico op armoede wanneer hij een inkomen heeft dat lager is dan 60 % van het nationaal mediaan inkomen. Zie op deze site de fiche [Feiten en cijfers](#): 'Hoeveel mensen lopen gevaar in armoede te geraken ?'

2. Het aantal personen met betalingsachterstanden voor krediet

Eind 2019 registreerde de [Centrale voor kredieten aan particulieren van de Nationale Bank](#) 336.691 personen met wanbetalingen bij consumentenkredieten en hypothecaire leningen. Dit komt overeen met 3,4 % van de meerderjarige bevolking. In vergelijking met eind 2018 is dit een afname met 5,1 %. In 2019 waren er 488.771 achterstallige contracten. In vergelijking met 2018, is dit een daling van 6,3 %. Het totale achterstallige bedrag bedraagt 2,7 miljard euro, een daling met 5,3 % tegenover eind 2018. (bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#))

Tabel 3b: Aantal achterstallige kredietnemers en kredietovereenkomsten, België, 2010-2019

Jaar	Aantal personen	Aantal achterstallige contracten
2010	308.803	448.725
2011	319.092	460.493
2012	330.129	482.620
2013	341.416	503.544
2014	350.635	522.840
2015	364.385	547.515
2016	370.701	555.936
2017	363.573	541.114
2018	354.879	521.878
2019	336.691	488.771

bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken](#)

In verhouding tot de bevolking van elke **regio**, tellen Brussel en Wallonië met respectievelijk 5,1 % en 4,8 % proportioneel het meeste achterstallige kredietnemers. Voor Vlaanderen gaat het om 2,4 %. Voor alle regio's echter is het aandeel van de kredietnemers met een achterstallig krediet afgenomen en dit zowel voor consumentenkredieten als voor hypothecaire kredieten.

(bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#))

Naar **type overeenkomst** zijn er aanzienlijke verschillen. De achterstallige contracten situeren zich voor meer dan de helft bij kredietopeningen (53,8 % in 2019). In vergelijking met het jaar voordien is er een daling bij de verkopen op afbetaling (-1,7 %) en de kredietopeningen (-11,5 %). Bij de leningen op afbetaling (+1,0 %) en de hypothecaire kredieten (+0,5 %) is er een lichte toename.

Tabel 3c: Achterstallige contracten volgens kredietvorm* (aantal en percentage), België, 2015-2019

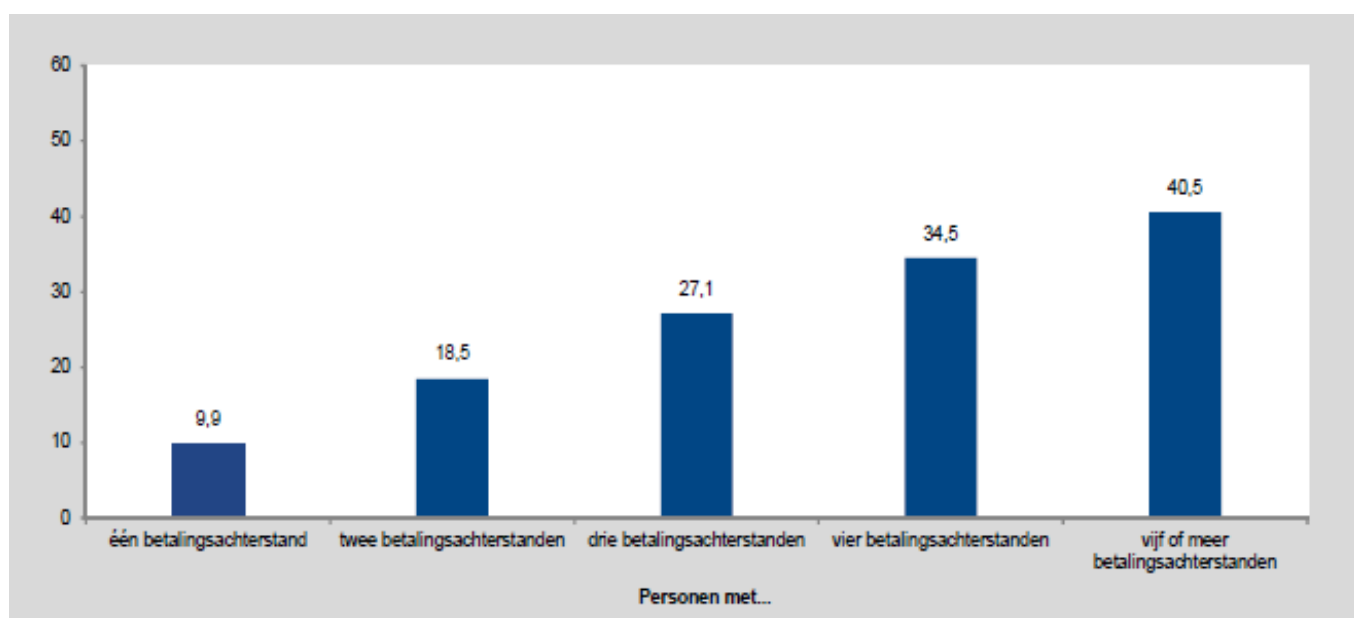
	2015		2016		2017		2018		2019	
	Abs. aantal	%	Abs. aantal	%	Abs. aantal	%	Abs. aantal	%	Abs. aantal	%
Leningen op afbetaling	160.282	29,3	158.765	28,6	159.243	29,4	156.037	29,9	157.651	32,3
Verkopen op afbetaling	44.092	8,1	42.696	7,7	42.498	7,9	39.030	7,5	38.380	7,9
Kredietopeningen	309.432	56,5	321.434	57,8	308.087	56,9	297.056	56,9	262.843	53,8
Hypothecaire kredieten	33.709	6,2	33.041	5,9	31.286	5,8	29.755	5,7	29.897	6,1
Totaal	547.515		555.936		541.114		521.878		488.771	

bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#)

*Voor een toelichting omtrent het type kredietovereenkomst/financiële verbintenis: zie Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#), p.72-73

Een persoon die niet meer in staat is om zijn schulden te betalen (schuldoverlast) kan professionele hulp inroepen bij een instelling voor [schuldbemiddeling](#). Bij structurele schuldproblemen kan een persoon beroep doen op een **procedure van collectieve schuldenregeling**. Deze gerechtelijke procedure houdt een afbetalingsplan in van alle schulden bij een schuldbemiddelaar onder toezicht van een magistraat en is door de wet ingesteld vanaf 1 januari 1999. Eind 2019 heeft 9,9 % van de personen met één betalingsachterstand een collectieve schuldenregeling (grafiek 3a). Dit percentage loopt op tot 40,5 % indien de kredietnemer vijf of meer betalingsachterstanden heeft. Dit laatste cijfer toont echter ook aan dat meer dan de helft van de kredietnemers met zeer zware schulden, (nog) geen beroep doet op de procedure van collectieve schuldenregeling. (bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#))

Grafiek 3a: Percentage van de personen met een achterstallig contract die een beroep doen op de procedure van collectieve schuldenregeling, 2019

bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#), p. 58

In 2019 werden 12.399 nieuwe aanvragen van personen die een beroep deden op de procedure van collectieve schuldenregeling door de rechtbanken toelaatbaar verklaard (- 0,5 % in vergelijking met 2018). Op het einde van 2019 staan in de Centrale voor kredieten aan particulieren 83.374 lopende procedures geregistreerd. Tegenover 2018, is dit een daling met 6,4 %. De oorzaken van overmatige schuldenlast beperken zich niet tot het krediet: 34,2 % van de personen doet een beroep op de procedure van collectieve schuldenregeling zonder met een achterstallige kredietovereenkomst geregistreerd te zijn. Consumenten kampen immers vaak ook met andere betalingsmoeilijkheden, zoals bijvoorbeeld schulden met betrekking tot gezondheidszorg, energie- en telefoonfacturen, huur of fiscale schulden. (bron: Centrale voor kredieten aan particulieren, [Statistieken 2019](#), p.14)

3. Het soort schulden

In zowel Vlaanderen als Wallonië hebben personen in financiële moeilijkheden de mogelijkheid om aan te kloppen bij een erkende instelling voor schuldbemiddeling. Het profiel van deze personen is verschillend, evenals hun soort schuld. Het merendeel van de dossiers bestaat uit zowel kredietschulden als niet-kredietschulden. Weinig dossiers bevatten alleen kredietgerelateerde schulden. Tabel 3d geeft een overzicht van enkele veel voorkomende schulden in Vlaanderen en Wallonië. Bij de niet-kredietschulden vallen de schulden ten gevolge van energie/nutsvoorzieningen en gezondheid op.

Tabel 3d: Aanwezigheid van schuldensoorten in dossiers voor schuldbemiddeling

Soorten schulden	Regio	
	Wallonië (2018)	Vlaanderen (2018)
Kredietschulden		
Leningen op afbetaling	32,5 %	28,9 %
Kredietopening	46,2 %	22,8 %
Verkoop op afbetaling	11 %	13,7 %
Hypothecair krediet	6,9 %	5,6 %
Dagdagelijkse schulden		
Energieschulden	56,2 %	
Waterschulden	33,9 %	
Energieschulden/Nutsvoorzieningen		57,5 %
Gezondheidsschulden	54,5 %	48,3 %
Telecomschulden	53,6 %	41,5 %
Huurschulden	16,8 %	37,6 %
Schulden t.a.v. overheden		
Fiscale schulden	75,2 % *	41,4 %**

* overheidsschulden – personenbelasting, gemeentelijke of regionale belastingen, penale boetes, onroerende voorheffing; verkeersbelasting)

** fiscale schulden

bronnen: C. Jeanmart (2019), « Les ménages en situation de surendettement : Profil, endettement et éléments déclencheurs des difficultés financières » ([site internet de l'Observatoire du Crédit et de l'Endettement](#)); SAM, steunpunt Mens en Samenleving, [Cijfer-en profielgegevens van de Vlaamse huishoudens in budget- en/of schuldhulpverlening anno 2018](#), p. 29-30.

De uitwisseling binnen het Indicatorenproject georganiseerd door het Steunpunt tot bestrijding van armoede, toonden aan dat wanneer over armoede gesproken wordt, twee soorten schulden moeten onderscheiden worden: - schulden die te maken hebben met het afbetalen van consumptiegoederen. Deze schulden zijn niet kenmerkend voor een bepaalde bevolkingsgroep. - schulden betreffende specifieke kosten: gas- en elektriciteitsrekening, schoolkosten en medische kosten, met name de ziekenhuiskosten. Nochtans houden ze verband met rechten zoals het recht op bescherming van de gezondheid, het recht op onderwijs, het recht op huisvesting.

Laatste aanpassing: 28/02/2020
